

C برخه: د حیواناتو یا څارویو د مناسبې خوراکې اړتیاوي

شپږم لوست: د غذا یا خوراکې برابرول

د زده کونکو د زده کړې موخې او هدفونه: زده کونکي به د دې لوست په پایله کې له لاندې موخو یا هدفونو سره آشنا شي:

1. د ځوان سټاک د تغذې لپاره د موخو یا هدفونو تشخیص.
2. د غواگانو د تغذې لپاره د موخو یا هدفونو تشخیص.

د لوست د تدریس لپاره وړاندیز شوي وخت: ۱ ساعت

وړاندیز شوي منابع یا زیرمي: لاندې منابع یا زیرمي کیدلی شي چې په دې لوست کې ګټوري واقع شي. د درسي پلان د غوره مخکې وړلو لپاره نوموړي پلان په پاورپوینټ کې هم تهیه شوي دي.

Naseri, Alimuddin. *Animal Nutrition Training Manual*.

<http://www.atnesa.org/docs/Alimuddin-Naseri-Animal-Nutrition-Manual.pdf>

- د سامانونو، وسایلو، لوازمو او اساسنتیاوو فهرست یا لیک لږ
- د لیکلو لپاره سپینه یا تشه ورځه یا صفحه
 - د پاورپوینټ لپاره پراجکتور(غټ بنودونکی)
 - د پاورپوینټ سلايدونه یا صفحي
 - روښانه سلايدونه

اصطلاح ګاني: لاندې اصطلاح ګاني په دې لوست کې وړاندې کيږي. (نوموړي

اصطلاح ګاني د پاورپوینټ پروګرام په ۲ شمیره سلايد کې په ایټالیک شکل سره بنودل شوي دي):

- Dry matter intake د وچو موادو اخستل
- Dry period د وچولو وخت او زمان
- Growth نمو
- Overfeeding. زیات تغذیه کول
- Underfeeding کمه تغذیه کول

شپوه دلچسپ: له یوې په زړه پورې تګلارې څخه ګټه پورته تکرې ترڅو چې زده کونکي د لوست د زده کړې لپاره آماده کړي. بنوونکي اکثره د خپلو ځانګړو ټولګیو لپاره د زده کونکو د شرایطو سره سم تګلاري تهیه او برابروي

يا ترتيبوي. لاندې تگلاره كيدلى شي چي د يوې ممكنه تگلاري په ډول سره ورڅخه يادونه وكړل شي:

زمونږ مختلفي اړتياوي زموږ له عمر سره څه اړيکه لري؟ د دي توپيرونو په اساس زموږ غذايي رژيم څنگه تغير کوي. زموږ غذايي اړتياوي د حيواناتو له غذايي اړتياوو سره څومره د مقاييسي يا پرتلې وړ دي. له دي بحث څخه د لومړي د مراجعې لپاره کار واخلي.

درسي محتويات يا منح پانگي او دلوست ستراتيژي گاني

لومړۍ موخه يا هدف: د ځوان سټاک لپاره د تغذې د ستراتيژي تشخيص

آټکل شوې ستونزه يا مشکل: د ځوان سټاک د تغذي ستراتيژي څه ده؟

(د پاورپواینټ ۲ شميره سلايد)

1. په ټول وخت کي لومړی له شيدو څخه د بچي جلا کول ډير مهم دي نسبت دي ته چي د شيدو قيمت لوړ شي او دانه باب د لوړ کيفيت لرونکي وي. خوسکي ډير پاملرنې ته اړتيا لري ددي لپاره چي يو خوسکی خپل لوړ ظرفيت ته ورسيري نو بايد چي هغه په بڼه توگه تغذيه کړل شي. تنظيم او اداره کولی شي چي د حيوان د هري ورځي د نمو اندازه تعين کړئ .

(د پاورپواینټ ۴ شميره سلايد)

A . د نمو انکشاف

۱ . Growth يا نمو : د بدن د حياتي برخو د زياتوالی نه عبارت ده لکه غړي، هډوکي او د لری انکشاف يا نمو. ورو نمو د حيوان په وروستی عمر کي جبران کيدلی نه شي او د ټول ژوند لپاره يو منفي اثر دی.

۲ . د نمو انکشاف د جسامت د اندازې په اساس او د بدن شکل په اساس بنودل کيږي.

(د پاورپواینټ ۵ شميره سلايد)

B . Condition growth د نمو کولو شرايط .

۱ . د دې لپاره چي يو حيوان له لنگون نه وروسته د توليد يوي بڼې سطحې ته ورسيري دا ضرور او اړينه ده چي هغې حيوان ته په کافي اندازې سره عوض کونکی ورکول شي.

۲. شرطیه نمو د شحم د اندازې پوري تړلی ده کوم چي د حیوان په بدن کي زیرمه شوي دي او د نمر وړکولو په اساس له بدن سره اندازه کيږي.
(د پاورپوینټ ۶ شمیره سلايد)

C. نیمگړی خوراکه او منجمنت په لومړی کال کي له دي نه وروسته چي خوسکی له شیدو نه بیل کړل شي د دي سبب کيږي چي د هغې نمو وروسته پاتي شي په دوهم کال کي د بیا ځل لپاره هغه درملنه کيږي ولي د هغې توليدي قدرت کميږي.

د ځوان سټاک د تغذې لپاره له TM:6-1 څخه مرسته تر لاسه کړئ. بیلگي په ځانگړی توگه په محلي توگه د ځوان سټاک د تغذې په برخه کي برابر کړي. د غذايي موادو مثالونه په هغه صورت کي چي لاسرسی ورته شتون ولري وښایاست.

دوهمه موخه یا هدف: د غواگانو د ستراتيژي تشخیص
۱۱. د بچی زیږولو فاصله یو کال ده په دي اساس سره په لومړیو دريو میاشتو د تولد کي غوا د شیدو وړکولو لوړ حد ته رسيږي. له ۹۰ ورځو څخه وروسته غوا باید حامله یا بلاربه شي او خپل د شیدو تولید تر لسمې میاشتي پوري د بچی د تولد پوري دوام ورکړي دوه وروستی میاشتي له هغې وخت نه عبارت دي چي غواگانو باید وچي شي(شیدې تري وانه خستل شي) د شیدو وړکولو په لومړی مرحله کي د انرژي منفي بیلانس د بچی د زیږیدنې د فاصلې سبب کيږي(او د شیدو وخت) چي په کمی اندازې سره دوام وکړي. د تغذې نقطي نظره د شیدو وړکولو دوران په دریمه مرحله کي سقوط کوي.
(د پاورپوینټ ۸ شمیره سلايد)

A Dry period د وچوالی وخت

۱. وچوالی وخت: له هغه وخت نه عبارت دی چي په هغې کي غوا شیدې نه تولیدوي.

۲. سره له دې چي غواگانې شیدي نه تولیدوي مگر حیوان د بچی تولیدیدنې په وخت کي په ښه حالت کي وي. چي دا د شیدو وړکولو په وخت کي د لوړ تولید تضمین وي.

۳. داسې سپارښتنه کيږي چې خوراکه يا غذا دي (پرتله له دانه بابو) له وچيدو نه يوه ورځ تر دمخه محدوده شي چې دا کار د شيدو د توليد او د Mastitis د خطر د کموالي سبب کيږي.
(د پاورپوینت ۹ شميره سلايد)

۴ . دا وخت غوا ته اجازه ورکوي چې خپل مخکني شيدې ورکول ترميم Recover کړي او حيوان د راتلونکي کال لپاره په کافي اندازې سره خپل غړي ترميم کړي. د بچي زيږيدنې څخه مخکې وخت کي د تغذي سطحه اړيکه نيسي په اندازې د:
A د شيدو توليد وخت پوري تړلی يو ځايي تغذيه: د بچي ورکولو په وخت کي به د غوا حالت ښه وي. يوه حامله يا بلاربه غوا د شيدو ورکولو په وخت کي خراب حالت ولري د وچيدلو په وخت کي هغه د ښې خوراکې جوړولو لپاره اړتيا لري.
B د وچيدلو د وخت اوردوالي: د بچي زيږولو څخه دوه مياشتي مخکې سپارښتنه کيږي. د وچيدلو زيات وخت د حيوان په راتلونکي توليد باندې منفي اثر کوي.
C د بچي زيږيدنې څخه مخکې د غوا او خوسکي لپاره غوښتنه: د حاملگي يا بلاربوالي په دوه اخري مياشتو کي رحم او خوسکي په چټکي سره انکشاف کوي د حيوان د تغذي اړتيا د حيوان د حالت پوري تړل کيږي.
(د پاورپوینت ۱۰ شميره سلايد)

۵ . Overfeeding له اندازې څخه زياته خوراکه: د حاملگي يا بلاربوالي په اخره مياشت کي په اصطلاح چې د مصرف وخت دی. د حيوان توليدي ظرفيت اجرات د حيوان صحت او حاصل ورکول په لومړي شيدې ورکولو کي ټول د هغې د شيدو په عمومي توليد باندې اثر لري. عاقلانه کار دا دی چې غذايي مواد يعنی دانه باب د غوا د وچولو په وخت کي وساتل شي(ورنه کړل شي)

۶ . Under feeding له اندازې څخه کمه خوراکه ورکول: د وچيدو په وخت کي د راتلونکي کال لپاره د شيدو توليد د نيمگړتيا سبب کيږي. چې دا کار د شيدو ورکولو په وخت کي د جبران او اصلاح وړ نه دی. له حد څخه کم تغذيه کول يا کمه بيلانس شوې تغذيه د نسگليږي تشکيل نا منظم کوي او د حيوان په صحت باندې اثر لري.

(د پاورپوائنټ ۱۱ شمیره سلايد)

Early lactation B وختي شيدې ورکول

د شيدو د توليد نمونه د خوسکي د شيدو د اړتيا له نمونې سره تړاو لري .

۲. د ځنيو بيولوژيکي دليلونو په نسبت د يوه حيوان فزيولوژيکي رفتار د شيدو توليد لپاره په خاص توگه د لومړي شيدو ورکولو له وخت پوري تړلی دی. په دي وخت کي تغذيه کول ډير مهم دی .
۳. په بچي زيرونې څخه مخکې او وروسته تغذيه کول د شيدو په اعظمي حاصل باندې تاثر لري. په شيدو ورکولو کي د شيدو د حاصل اصلاح متناسبه ده د غذايي مواد تغذيه کول د شيدو ورکولو په وخت کي.

(د پاورپوائنټ ۱۲ شمیره سلايد)

۴. DMI (Dry matter intake) له لنگوال څخه لږ څه د مخه يا هم له لنگوال نه په سمدستي توگه وروسته د وچو موادو اخستل ډير کميري چي بنايي ۴۵-۵۰ له DMI پوري مربوط نارمل وي. له لنگوال څخه وروسته اشتها په تدريجي توگه بڼه کيري. له ۱۰-۱۲ هفتي له لنگوال څخه وروسته خپل کامل يا بشپړ حالت ته رسيري.

۵. د دانه بابو او تازه غذايي موادو عوض کول کوم چي بڼه کيفيت ولري د شيدو ورکولو په وخت کي د شيدو په توليد باندې بڼه تاثير لري.

۶. که چيري يوه غوا د شيدو په لومړي توليد کي په وزن اخستلو او بڼه حالت باندې پيل وکړي د دي معنی دا ده چي ذکر شوې غوا خپل د توليد ظرفيت ښکاره کوي.

(د پاورپوائنټ ۱۳ شمیره سلايد)

۷. د شيدو ورکولو د لومړي دوران ځني مهمي کتنې شاملې دي په

A. اعظمی حاصل: د توليد ممکنه سطحه د اعظمي حاصل په اساس په نظر کي نيول کيري چي دا تړلي دي په .

۱. د يوه حيوان ظرفيت

۲. د لنگوال يا بچي زيرونې په وخت کي د بدن حالت

۳. د لومړني شيدو ورکولو په دوران کي د تغذې سطحه

(د پاورپوائنټ ۱۴ شمیره سلايد)

B . د شیدو ورکولو د دوران د حاصل وړاندوینه: د شیدو ورکولو نمونه بیلگه په لومړۍ شیدو ورکولو کې اساس کنبیودل کېږي. د شیدو حاصل په پنځمه میاشت کې خپل اعظمي حد ته رسېږي او یا هم ۲-۴ لومړیو اونیو کې او وروسته په ورو توگه کموالی پیدا کوي .

C . حاصل ورکولو حالت : هر کله چې د وزن اخستلو او حاصل ورکولو حالت کموالی پیدا کوي کله چې د بدن د درجه بندۍ حالت له منځني حد نه ښکته کېږي نو په ډیر کم شمیر سره غواگانې به غویمه شي او د القاح اندازه یې ۵۰ فیصدو وزن اخستل په غویمه توب او القاح باندې مثبت تاثیر لري.
(د پاورپواینټ ۱۵ شمیره سلايد)

mid and late lactation C : ناوخته او منځنۍ شیدې ورکول

۱ . په منځنیو شیدو ورکولو کې ۱۲-۲۰ اونۍ وروسته له لنگوال څخه د شیدو د تولید لپاره غذايي موادو ته اړتیا کمه ده. په نتیجه کې اضافي غذايي مواد یوه برخه په اضافي شیدو بدل او بله برخه یې د بدن وزن ترمیم لپاره په کار وړل کېږي.
(د پاورپواینټ ۱۶ شمیره سلايد)

۲ . په هېڅ علت سره تغذیه کول د تولید د اړتیاوو په اساس نه محاسبه کېږي.

۴ . د شیدو ورکولو په پای کې باید چې د عوضي تغذي کیفیت او اندازه د بیا ځل لپاره عیاره شي همدارنگه پرمختللي تولیدي سیستمونه حیوان ته اجازه ورکوي ترڅو چې د بیا ځل لپاره د بدن وزن حاصل کړي ترڅو یې د بدن حالت د قبول وړ اندازې ته ورسېږي.

د شیدو د مرحلو د تکرار لپاره او د زده کونکو سره غذايي مواد د نوعو او غواگانو کې د شیدو ورکولو هرې مرحلې لپاره د مباحثې په برخه کې له 2-6:TM څخه استفاده وکړئ.

بیا کتنه / خلاصه یا لنډيز :

د زده کونکو د زده کړو موخو لپاره د لوست تکرار او لنډيز ته پاملرنه وکړئ. له هغو سوالونو څخه چې په ۱۷ شمیره سلايد د پاورپواینټ کې شتون لري استفاده وکړئ ترڅو چې زده کونکو ته هغه موخي چې په دي برخه کې اړیکي لري روښانه کړل شي.

Evaluation يا ارزيايى: ارزيايى بايد د لوست په هغو موخو باندې متمرکزه کړل شي چي زده کونکي له هغې سره آشنا دي. له مختلفو تخنيکونو څخه استفاده کيدلى شي. داسې چي يو محلي وترنر ټولگى ته را وغوښتل شي ترڅو چي د ځوان سټاک د غذايي موادو د مناسبو اړتياوو په برخه کي او يا هم د غواگانو لپاره د نمو او انکشاف د هري مرحلې په برخه کي خبري اټري وکړي. او زده کونکي په عملي توگه د وړو غواگانو يا هغو غواگانو په برخه کي چي په فارم کي دي پوه شي. يوه په ليکلى بڼه امتحاني نمونه له دي سند سره يوځاى وړاندې کيږي .

د نمونه يي امتحان لپاره ځوابونه :

مقايسه (پرتله کول)

C	۱
B	۲
D	۳
E	۴
A	۵

خالپگاه يا تشه ډکه کړئ

۱. نمو حالت

۲. د بچى زيږولو فاصله

۳. ضروريات يا اړتياوي

۴. بدن وزن

لنډ ځوابونه

Dry period وچيدو وخت ، Early lactation وختي شيدې ورکول،

Mid to late lactation له منځني نه تر ناوخته پوري شيدې

ورکول

نمونه يي امتحان(ازموينه)

د غذا يا خوراكي برابرول

نوم

مقايسه(پرتله كول): هر لغت نه د هغې له درست تعريف سره اړيکه ورکړئ.

A . Dry matter intake وچو موادو اخستل

B . Dry period وچوالی وخت

C . Growth نمو

D . Over feeding له حده زياته تغذيه

E . Under feeding له حده نه کمه تغذيه

۱ د بدن د حياتي برخو د جسامت زياتيدل لکه

د غړو هډوکو او د لری انکشاف

۲ هغه وخت چي غوا شيدې نه ورکوي(وچه

وي)

۳ د حيوان لپاره د اضافي اندازې غذا تهیه کول

۴ د هغې اندازې غذا تهیه کول چي د هغې د

ضرورت اندازه کمه وي.

۵ د هغې غذا يا خوراكي اندازه چي يو حيوان

هغه د وچې مادې په توگه په مصرف رسوي.

خالگاه يا تشه ډکه کړئ:لاندې جملې ډکي يا بشپړي کړئ

۱ د شحمو د اندازې له مخې بنودل کيږي.

۲ چي په بدن کي زيرمه شوي وي او د بدن د حالت د درجه

بندي د ميتود پواسطه اندازه کيږي _____

_____ چي تقريباً يو کال ده په دي معني سره

چي د لنگوال مرحلې نه دري مياشتي وروسته د غوا د توليد

اعظمي حد دی.

۳. د شيدو د توليد نمونه د _____ خوشکی شيدو

نموني په مطابقت.

٤. همدارنگه تولیدي پرمخ تللی سیستم حیوان ته اجازه ورکوي چي بیا ځل حاصل ورکړي زیات _____ ترڅو چي د قبول وړ حالت د درجه بندی ته ورسیري.

لنډ ځوابونه: لاندې سوالونو ته ځوابونه ورکړئ.
دري عمده پړاوونه په کومو کي چي تولید سقوط کوي کوم دي؟

TM:6-1

د ځوان ستاک تغذیه

Development growth \leq

د نمو انکشاف

د بدن د حیاتي برخو د زیاتوالی نه عبارت ده لکه غړي، هډوکي او د لری انکشاف یا نمو. ورو نمو د حیوان په وروستی عمر کي جبران کیدلی نه شي او د ټول ژوند لپاره یو منفي اثر دی. د نمو انکشاف د جسامت د اندازې په اساس او د بدن شکل په اساس بنودل کیږي.

Condition growth \leq

○ د دې لپاره چي یو حیوان له لنگون نه وروسته د تولید یوي بڼې سطحې ته ورسیري دا ضرور او اړینه ده چي هغې حیوان ته په کافي اندازې سره عوض کونکی ورکول. شرطیه نمو د شحم د اندازې پوري تړلی ده کوم چي د حیوان په بدن کي زیرمه شوي دي او د نمر وړکولو په اساس له بدن سره اندازه کیږي.

TM:6-2

شیدو ورکولو پړاوونه Lactation phases

○ Dry period ≤ وچیدو وخت
د دي لپاره چي یو حیوان حالت (دوه میاشتي) د بچي ورکولو په وخت کي اعظمي حد ته ورسیري چي د شیدو ورکولو په لومړیو ورځو کي د هغې بدن مکمل شوي وي او په لومړیو شیدو ورکولو کي د هغې بدن کافي زیرمه ولري.

○ Early lactation ≤ وختي شیدې ورکول
تولیدی ظرفیت انکشاف (۳ - ۵ - ۲ مه) چي د اعظمي حاصل ورکولو پواسطه بنودل شوي دي.

○ له منځني نه تر ناوخته شیدې ورکول ≤